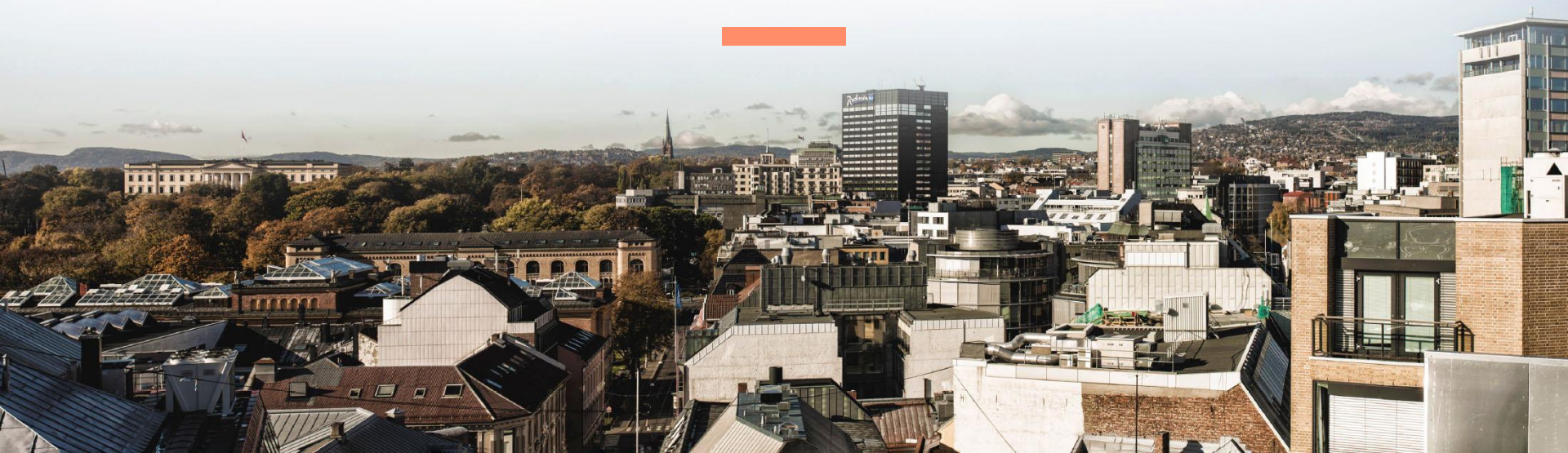

ADVOKATFIRMAET **PIND**

#14 PRODUKTER TIL BYGGVERK

Kurt A. Elvevoll

Partner/Advokat

- Hjelper de profesjonelle aktører i bransjen, bl.a. offentlige og private byggherrer, entreprenører, rådgivende ingeniører og arkitekter med utfordringer innen særlig bygg- og entrepriserett.
- Kontraktstrategier, kvalitetssikring av kontrakter, oppfølging av byggeprosesser og tvisteløsning i og utenfor domstolene. BIM/digitale tvillinger. Smarte(re) bygg.
- Det koster ingenting å ta en telefon!

Kontaktinformasjon

Telefon: 416 34 869

E-post: kurt.elvevoll@pind.no

- Dokumentasjon for omsetning av byggevarer

- Dokumentasjon av egnethet for bruk i byggverk

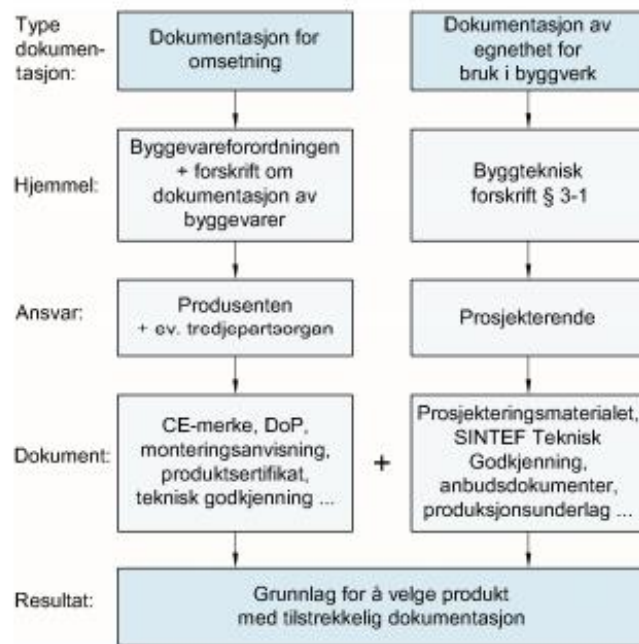
- Slår ut på bunnlinja!
- Sluttbruker/leietaker mfl blir trygg på at det er lovlige og egnede byggverk.
- Sluttbruker/leietaker blir trygg på at det ikke er helse- og miljøskadelige stoffer i byggverket.
- Byggherrer, entreprenører, rådgivende ingeniører, arkitekter mfl vil få flere fornøyde kunder (ansatte) med kunnskap om disse reglene.

Avgrenser mot avfallshåndtering, både hva gjelder NS-kontraktene og den offentlige reguleringen av dette.

- NS 3466:2009 Miljøprogram og miljøoppfølgingsplan*
- TEK17 kap 9 Ytre miljø:
  - byggavfall
  - avfallsplan
  - avfallsortering mv.

Dokumentasjon - Byggforskserien 570.001

CE-merking – Byggforskserien 570.001

Hva er en byggevare?

- Alle produkter som skal bygges permanent i et byggverk og som har innvirkning på det ferdige byggverkets grunnleggende egenskaper og ytelser, er byggevarer.
- Også sammensatte produkter, som for eksempel prefabrikkerte våtrom, er byggevarer.
- Elmaterieell, heis-/løfteinnretninger og varmtvannskjeler har eget regelverk.

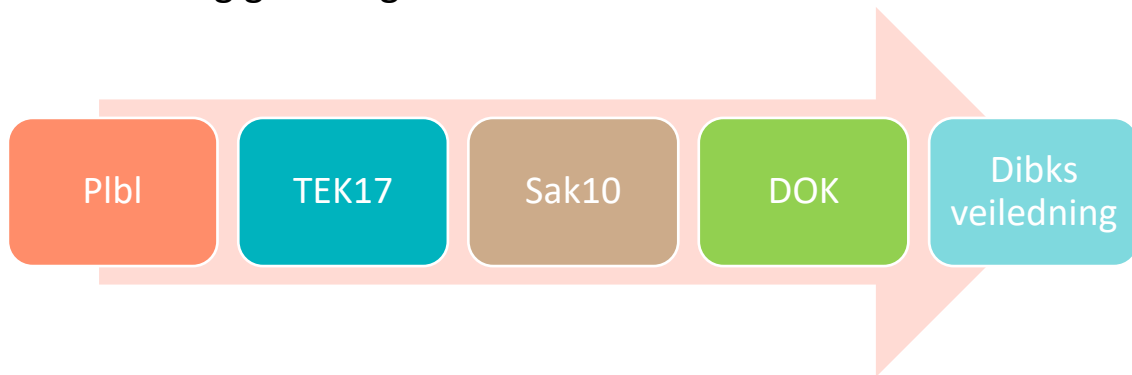
Kilde:

- Byggforskserien 570.001 «Krav til produktdokumentasjon for omsetning og bruk av byggevarer.»
- Art 1 i byggevareforordningen
- Forskrift om dokumentasjon av byggevarer (DOK)

De offentligrettslige reglene

Plan- og bygningsloven

- SAK 10, TEK 17 og DOK utfyller plan- og bygningslovens krav
- Direktoratet for byggkvalitet (DIBK) har i sin veiledning forklart ytterligere forskriftens krav, utdyper innholdet og gir føringer for hvordan kravene kan etterkommes i praksis.

Produkter i byggverk

Offentligrettslig

Plan- og bygningslov med tilhørende forskrifter og veiledning:

- SAK10 med veiledning fra Direktoratet for byggkvalitet (DIBK)
  - TEK 17 med veiledning fra DIBK
  - TEK 17 § 9-2 Det skal velges produkter med lavt innhold av helse- og miljøskadelige stoffer
  - DOK med veiledning fra DIBK
  - Byggevareforordningen
-
- Ansvarlig foretak – ansvar overfor byggesak
    - Tiltakshaver (byggherre)
    - Prosjekterende
    - Utførende
    - Søker
    - Kontrollerende

Privatrettslig

Partenes avtale, som kan være basert på:

- NS 8401/NS 8402: Rådgiver
  - NS 8405/NS 8415: Utførende entreprenør
  - NS 8406/NS 8416: Utførende entreprenør
  - NS 8407/NS 8417: Totalentreprenør
  - Bustadoppføringslova
  - Avhendingslova
  - Håndverkertjenesteloven
-
- Særskilt avtaleregulering bør vurderes.

Offentlig håndhevelse overfor det ansvarlige foretak

Plan- og bygningsloven kap 32:

- Pålegg om retting/stans, jfr § 32-3
- Pålegg om øyeblikkelig stans, jfr § 32-4
- Tvangsmulkt, jfr § 32-5
- Forelegg, jfr § 32-6
- Tvangsfullbyrdelse, jfr § 32-7
- Overtredelsesgebyr, jfr §§ 32-8 og 32-9
- Straff, jfr § 32-10

- Hvem håndhever reglene?

Med unntak av straff er det kommunen som skal forfølge overtredelser, jfr plbl § 32-1.

Produkter med skadelige stoffer i byggverk

Offentligrettslig

Produktkontrollen § 3a* (substitusjonsplikt)

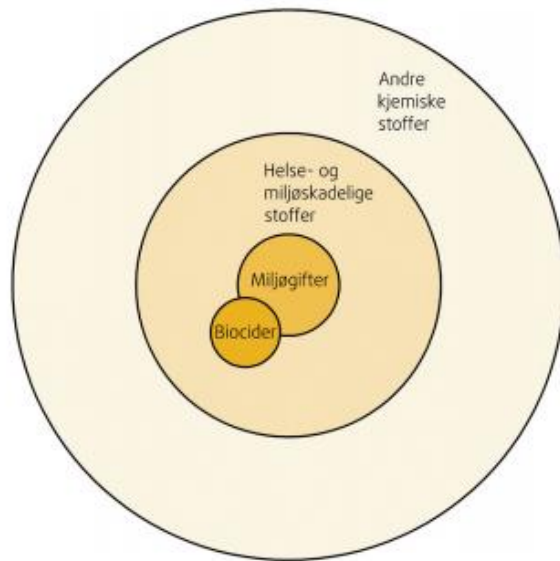
- Produktforskriften
- TEK 17 § 9-2**. Helse- og miljøskadelige stoffer
- Reach-forskriften: forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier
- Kravet oppfylles enklest ved å benytte forhåndsvurderte produkter:
  - Svanemerket/EU-blomsten
  - ECo-product
  - Sintef Teknisk Godkjenning

Privatrettslig

Partenes avtale, som kan være basert på:

- NS 8401/NS 8402: Rådgiver
- NS 8405/NS 8415: Utførende entreprenør
- NS 8406/NS 8416: Utførende entreprenør
- NS 8407/NS 8417: Totalentreprenør
- Bustadoppføringslova
- Avhendingslova
- Håndverkertjenesteloven
- Særskilt regulering, BREEAM-sertifisering***

«Helse- og miljøskadelige stoffer i nye byggevarer. Hvilke stoffer bør unngås og hvordan?» Byggforskserien 470.113

Miljøgifter er de mest skadelige blant helse- og miljøskadelige stoffer. Biocider kan også være miljøgifter. Av de helse- og miljøskadelige stoffene er det noen som er prioritert for utfasing.

ProduktXchange

Bim Produktdata løsning

- Datakrav for prosjektet.
- Innsamling av produktdata og –dokumentasjon.
- Kontroller data og dokumentasjon, Breeam, Reach mv.
- Strukturerer data i forhold til Revit, Achicad mv.

Offentlig håndhevelse overfor «alle»

Produktkontrollen:

Overfor de som har befatning med produkt som kan medføre helseskade eller miljøforstyrrelse, jfr § 3*.

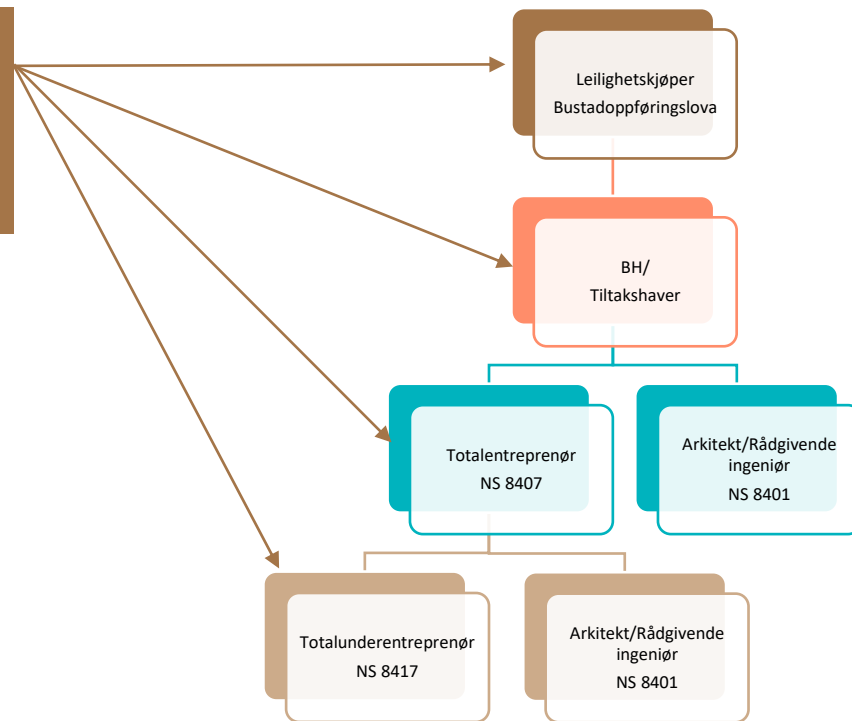
- Tvangsmulkt, jfr § 13.
- Straff, jfr § 12.
- Reach-forskriften:
pålegg om tiltak, tvangsmulkt, straff.

Offentlig håndhevelse overfor «alle»

- Hvem håndhever reglene?
  - Miljødirektoratet/Klima- og miljødepartementet/delegering av myndighet
  - Miljødirektoratet, Arbeidstilsynet, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og Petroleumsstilsynet fører tilsyn av REACH-forskriften og kan gi pålegg.

- Byggesak
(kommune),
Miljødir, Dibk,
Arbeidstilsyn mfl.

Plan- og bygningsloven med tilhørende forskrifter, for eksempel TEK17, trekker opp grensen for det minimum av egenskaper et byggverk må ha for å kunne oppføres lovlig i Norge.

Plan- og bygningsloven § 29-7

Krav til produkter til byggverk

*«Ethvert produkt som skal inngå i et byggverk, skal ha **forsvarlige egenskaper**. Produsent, dennes representant, importør eller distributør skal sørge for at egenskapene til produktet dokumenteres, og er forpliktet til å gi de opplysninger til tilsynsmyndigheten som er nødvendige for utøvelse av tilsyn med produktets egenskaper.*

Departementet utpeker tilsynsmyndighet.

*Departementet kan gi forskrifter om tekniske spesifikasjoner og om godkjennings- og kontrollsystemer som skal legges til grunn for dokumentasjon og tilsyn, herunder kan departementet fastsette krav til og om **merking av produkter til byggverk** (CE-merket produkt) [min uthevning]»*

Plb § 21-10

Sluttkontroll og ferdigattest

«Søknadspliktige tiltak skal avsluttes med ferdigattest, som utstedes av kommunen når det foreligger nødvendig sluttdokumentasjon og erklæring om ferdigstillelse fra tiltakshaver eller ansvarlig søker. [...]

Sluttdokumentasjonen skal vise at tiltaket er utført i samsvar med tillatelsen og bestemmelser i eller i medhold av denne lov.

*Ved ferdigattest skal det fra tiltakshavers eller de ansvarlige foretaks side foreligge tilstrekkelig dokumentasjon over byggverkets, herunder **byggeproduktene**s egenskaper som grunnlag for forvaltning, drift og vedlikehold av bygget. Departementet kan gi forskrift om innhold, avlevering og oppbevaring av slik dokumentasjon [min utheving].»*

SAK10 § 5-5 bokstav e

Dokumentasjon som skal foreligge i tiltaket

- «dokumentasjon for oppfyllelsen av byggteknisk forskrift kapittel 2 og § 3-1 tredje ledd.»

- VSAK10 § 5-5 bokstav e: Dokumentasjon etter byggteknisk forskrift §§ 2-3 og 3-1 tredje ledd gjelder [...] dokumentasjon av byggevarers egenskaper før disse brukes i et byggverk.

Ansvarlig foretak skal kunne vise at det er brukt byggevarer med tilstrekkelig produktdokumentasjon, men ikke all denne dokumentasjonen for hver enkelt byggevare må fysisk foreligge i tiltaket. Men det skal være sjekket at produktene har tilstrekkelig dokumentasjon, og det må kunne vises til hvor man finner den aktuelle dokumentasjonen, slik at det fremgår at produktet er i samsvar med relevante tekniske spesifikasjoner.

TEK17 kap. 4

Dokumentasjon for forvaltning, drift og vedlikehold (FDV)

§ 4-1. Dokumentasjon for driftsfasen

- *(1) Ansvarlig prosjekterende og ansvarlig utførende skal, innenfor sitt ansvarsområde, framlegge den nødvendige dokumentasjonen for ansvarlig søker. Dokumentasjonen skal gi grunnlag for hvordan igangsetting, forvaltning, drift og vedlikehold av byggverket, tekniske installasjoner og anlegg skal utføres på en tilfredsstillende måte.*
- *VTEK17 § 4-1(1): bl.a. produktblader*

Plan- og bygningsloven § 23-1, 1. og 2. ledd

Ansvar i byggesaker

«Tiltakshaver er ansvarlig for at tiltak utføres i samsvar med de krav som følger av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov.

Tiltak som omfattes av § 20-3, skal forestås av ansvarlige foretak for søknad, prosjektering, utførelse og kontroll. Ansvarlige i byggesaker innestår for at tiltaket blir utført i samsvar med krav gitt i eller i medhold av denne lov.»

- Tiltakshaver har primæransvaret. Kommunen kan i alle saker etter plan- og bygningsloven rette pålegg mot tiltakshaver, jfr. SAK10 § 12-1

Plan- og bygningsloven § 23-5 første ledd

Ansvarlig prosjekterende

- «Ansvarlig prosjekterende har ansvar for at tiltaket prosjekteres i samsvar med bestemmelser og tillatelser gitt i eller i medhold av denne lov. Forutsetningene og løsningene som ligger til grunn for prosjekteringen skal dokumenteres..»
- TEK 17 § 9-2 helse- og miljøskadelige stoffer
«Det skal velges produkter uten eller med lavt innhold av helse- eller miljøskadelige stoffer.»

SAK10 § 12-3

Ansvarlig prosjekterende sitt ansvar

- «[...] at det foreligger produktdokumentasjon i henhold til forskrift om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk dersom prosjekterende står for valg av produkt»*
- VTEK 10 § 12-3 a): «Produktdokumentasjonen skal være i henhold til forskrift om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk»

Plan- og bygningsloven § 23-6 første ledd

Ansvarlig utførende

«Ansvarlig utførende har ansvar for at tiltaket utføres på grunnlag av og i samsvar med prosjekteringen, og i samsvar med krav eller tillatelser til utførelsen gitt i eller i medhold av denne lov.

SAK10 § 12-4

Ansvarlig utførende sitt ansvar

- c) «*at det foreligger produktdokumentasjon der utførende står for valg av produkt og at anvisninger for innbygging, montasje mv. for produkter foreligger og følges.*»
- VSAK10 § 12-4: Der ansvarlig prosjekterende i produksjonsunderlaget kun angir ytelsesnivået et produkt skal oppfylle, og ansvarlig utførende går til innkjøp av et produkt, vil det være den utførende selv som er ansvarlig for at produktene har nødvendig dokumentasjon eller godkjenning. Kravet til produktdokumentasjon er regulert nærmere i forskrift om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk.
- TEK 17 § 9-2 helse- og miljøskadelige stoffer; «Det skal velges produkter uten eller med lavt innhold av helse- eller miljøskadelige stoffer [min understrekning].»

SAK10 § 12-4

Ansvarlig utførende sitt ansvar

- VSAK10 § 12-4 c) *at det foreligger produktdokumentasjon der utførende står for valg av produkt og at anvisninger for innbygging, montasje mv. for produkter foreligger og følges*

- *Ansvarlig utførende må **alltid*** undersøke produsentens deklarasjon for å være sikker på at produktet kan og blir brukt slik det er forutsatt av produsent og eventuelt der det foreligger produktgodkjenning. Produktdokumentasjonen skal kunne dokumenteres ved tilsyn. Er det eksempelvis benyttet produkt med sertifikat fra et teknisk kontrollorgan, må ansvarlig utførende være særlig oppmerksom på om produktet som brukes er det samme produktet som sertifikatet er utstedt for (samme serie-nummer) og at de krav til montasje/installering som er avgjørende for at produktet i praksis skal fungere som forutsatt, blir etterfulgt.*

SAK10 § 12-4

Ansvarlig utførende sitt ansvar.

- VSAK10 § 12-4 Der tiltakshaver velger produkt uten at det foreligger tilstrekkelig dokumentasjon, må* ansvarlig prosjekterende eller ansvarlig utførende gjøre tiltakshaver oppmerksom på dette. Produkt med uriktig eller manglende dokumentasjon skal ikke brukes, jf. forskrift om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk.
- Spørsmålet blir om prosjekterende og/eller utførende med dette har en undersøkelsesplikt der de ikke har valgt produkt. Dette fremgår *ikke* av SAK10 (Legalitetsprinsippet).

Plan- og bygningsloven § 29-7

Krav til produkter til byggverk

«Ethvert produkt som skal inngå i et byggverk, skal ha forsvarlige egenskaper.

Produsent, dennes representant, importør eller distributør skal sørge for at egenskapene til produktet dokumenteres, og er forpliktet til å gi de opplysninger til tilsynsmyndigheten som er nødvendige for utøvelse av tilsyn med produktets egenskaper. Departementet utpeker tilsynsmyndighet.

Departementet kan gi forskrifter om tekniske spesifikasjoner og om godkjennings- og kontrollsystemer som skal legges til grunn for dokumentasjon og tilsyn, herunder kan departementet fastsette krav til og om merking av produkter til byggverk (CE-merket produkt).»

- Tilsynsmyndighet: Direktoratet for byggkvalitet.

Plan- og bygningsloven § 29-7a

Tilsyn med produkter til byggverk

«Dersom tilsynsmyndigheten har begrunnet mistanke om at det omsettes et produkt som ikke oppfyller kravene til dokumentasjon, og produktet er tiltenkt brukt i et byggverk, skal den føre tilsyn med produktet og kan gi pålegg om midlertidig stans i omsetning og bruk av produktet. Tilsynsmyndigheten avgjør hvilke saker og hvilke områder det skal føres tilsyn med.

Finner tilsynsmyndigheten at et produkt ikke tilfredsstiller forutsetningene for godkjenning, tilsyn eller merking, kan den gi pålegg om retting av avvik, samt pålegg om å stanse omsetningen av produktet. Det samme gjelder et produkt som, selv om det er erklært å være i samsvar med kravene, kan medføre fare for liv, helse eller miljø.»

Plan- og bygningsloven § 29-7a

Tilsyn med produkter til byggverk

«Tilsynsmyndigheten kan også forby bruk av og gi pålegg om å kalle tilbake slike produkter fra markedet, eller treffe andre tiltak for å sikre at produktet bringes i overensstemmelse med kravene, dersom produktet allerede er omsatt.

Tilsynsmyndigheten skal gis tilgang til produkt, rom, areal eller annet område som er nødvendig for å kunne føre tilsynet. Enhver plikter etter krav fra tilsynsmyndigheten å gi de opplysninger som er nødvendig for tilsynsmyndighetens gjennomføring av oppgaver etter denne bestemmelse. Offentlige myndigheter plikter å gi den bistand og de opplysninger uten hinder av taushetsplikt, som er nødvendig for å kontrollere at bestemmelsene gitt i eller i medhold av denne loven blir fulgt (886).

Departementet kan gi forskrifter om gebyr for arbeidet med tilsyn for å sikre at bestemmelser og vedtak gitt i eller i medhold av denne paragrafen, blir fulgt. Gebyret er tvangsgrunnlag for utlegg.»

TEK17 §3-1 Dokumentasjon av byggevarer til byggverk

«En byggevare skal ha forsvarlige egenskaper, som bidrar til at byggverk oppfyller kravene i denne forskriften. Egenskapene må kunne dokumenteres..»

- Endret ved forskrift 29. april 2021

- **TEK17 § 3-1 Dokumentasjon av byggevarer til byggverk**

- Byggverket som helhet skal tilfredsstille forskriftskravene.
- Dokumentasjonskrav
- Brannhemmende trekledning.
Royalbehandlet trekledning uten brannhemmende middel var deklarerert feil og dermed feilmerket.

TEK17 § 3-1 Dokumentasjon av byggevarer til byggverk

- Før 29. april 2021

- *(1) Regler for dokumentasjon av produkter følger av forskrift om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk.*
- *(2) Før produkter bygges inn i byggverk skal det dokumenteres at produktene har de egenskapene som er nødvendige for at det ferdige byggverket skal tilfredsstille kravene i forskriften.*

- Fra 29. april 2021

- *En byggevare skal ha forsvarlige egenskaper, som bidrar til at byggverk oppfyller kravene i denne forskriften. Egenskapene må kunne dokumenteres.*
- Kommunal- og mod.dept. fjernet koblingen mellom TEK17 og DOK, slik at sammenkoblingen mellom regelverkene ikke var til hinder for midl. brukstillatelse. Sikkerhetsnivået skal ivaretas gjennom særlig de ansvarlige foretakene.

Ansvarlig for produkt dokumentasjon

- Produsenter, importører, leverandører, distributører mv av byggevarer er ansvarlig for at produkt dokumentasjonen for byggevarer er utarbeidet i henhold til forskrift om dokumentasjon av byggevarer (DOK)
- Tilsynsmyndighet: Direktoratet for byggkvalitet.
- De ansvarlige foretakene (prosjekterende, utførende, samt tiltakshaver) i den konkrete byggesaken har ansvar for å påse at produkt dokumentasjonen foreligger, vurdere om byggevaren er egnet for det tiltenkte formålet i prosjektet og at produktet monteres i henhold til det som fremgår av produkt dokumentasjonen.
- Tilsynsmyndighet: Byggesak i kommunen.

CE-merkede produkter

Byggevare, jfr DOK og EUs byggevareforordning.

- For at det skal være lovlig å markedsføre og omsette en byggevare, er utgangspunktet at byggevaren skal være CE-merket.
- CE-merket er produsentens egenerklæring om at byggevaren oppfyller en eller annen harmonisert produktstandard, eventuelt en europeisk teknisk bedømmelse (European Technical Assessment – ETA).
- CE-merket byggevare skal ha en ytelseserklæring (Document of Performance – DoP).

Ytelseserklæring

Byggevare, jfr DOK og EUs byggevareforordning

13. Ytelseserklæringen

- I tillegg til CE-merking skal produsenten utarbeide en ytelseserklæring. Ytelseserklæringen er et dokument som inneholder omfattende informasjon om byggevaren, produsenten, hvilken harmonisert teknisk spesifikasjon som er lagt til grunn, hvilket system for vurdering og verifikasjon av ytelse som gjelder, og hvilke(t) tekniske kontrollorgan(et) som har vært benyttet. Ytelseserklæringen skal alltid inneholde følgende opplysninger:
  - produkttype
  - vareidentifikasjon (type-, parti-, eller serienummer)
  - tiltenkt bruk av byggevaren
  - navn, registrert varemerke og adressen til produsenten.
  - hvilket system for vurdering og kontroll ytelse som er benytte
  - identifisering av sertifiserings- eller prøvingsorgan, dersom det er aktuelt
  - henvisning til den relevante harmoniserte produktstandarden eller til den europeiske tekniske vurderingen
  - byggevarens ytelse(r)

CE-merkede produkter

Byggevare, jfr DOK og EUs byggevareforordning

- CE-merket skal tidvis også suppleres med monteringsanvisning, sikkerhetsinformasjon og informasjon om eventuelle farlige stoffer.
- CE-merket viser ikke om norske bygningstekniske krav er oppfylt!

Produkter som ikke kan CE-merkes

Byggevare, jfr DOK og EUs byggevareforordning

- Det fins ikke harmoniserte produkstandarder eller ETA-er for alle typer byggevarer. Slike byggevarer skal ha «tilsvarende dokumentasjon.»
- I Norge kan dette skje gjennom for eksempel SINTEF Teknisk Godkjenning eller produktsertifisering der det kreves et uavhengig kontrollorgan.

Produkter som ikke er byggevarer unntas fra dokumentasjonskravet

- Byggevarer, jfr DOK § 9 og EUs byggevarereforordning.
- For å være en byggevarer må produktet bygges varig inn i byggverket og påvirke et eller flere av de grunnleggende kravene til byggverk.
- Listverk, skaper, skuffer etc er varig montert, men har ikke egenskapene har ikke betydning for å oppfylle noen av grunnleggende kravene til:
  - mekanisk motstandsevne og stabilitet
  - brannsikkerhet
  - hygiene, helse og miljø
  - sikkerhet og tilgjengelighet ved bruk
  - vern mot støy
  - energiøkonomisering og varmeisolering
  - bærekraftig bruk av naturressurser

Unntak fra dokumentasjonskravet

Byggevare, jfr DOK § 9 og EUs byggevareforordning.

Unntak fra CE-merking og dokumentasjonskrav dersom byggevaren.

- Er individuelt produsert som ikke innebærer serieproduksjon.
- Lokalt produsert på byggeplassen.
- Er produsert på tradisjonelt vis av hensyn til kulturarven mv.

Det kan for eksempel være takstoler som er individuelt/lokalt/tradisjonelt produsert. Må imidlertid prosjekteres og utføres slik at TEK17s krav er oppfylt.

Ellers vil for eksempel NS-EN 14250:2010 (Trekonstruksjoner – Produktkrav for prefabrikkerte takstoler med spikerplater) kunne være aktuelt.

Innhold i dokumentasjonen, jfr DOK § 13

«Dokumentasjonen skal inneholde identifikasjon av produsent og importør, produsentens og importørens kontaktdetaljer, byggevarens egenskaper, hvilke tekniske spesifikasjoner som er lagt til grunn, og der det er relevant, navnet på tredjepartsorgan som har utført oppgavene beskrevet i § 12 første ledd, hvilke oppgaver som ble utført og når disse ble utført.

Byggevaren skal ledsages av nødvendige anvisninger og sikkerhetsinformasjon. Produktdokumentasjonen, samt anvisninger og sikkerhetsinformasjon, skal være på norsk eller et annet skandinavisk språk.»

CE-merking

DOK og EUs byggevareforordning artikkel 9.

- CE-merket skal påføres selve byggevaren eller emballasjen.
- CE-merket skal etterfølges av de siste to sifrene i det årstallet da den først ble påført, produsentens navn og registrerte adresse eller identifikasjonsmerke, identifikasjonskode, ytelseserklæringens referansenummer mv.

Vurdering og verifikasjon av byggevarers ytelser

Fem systemer for slik vurdering og verifikasjon.

- Produktsertifisering (system 1+ og 1)
- Sertifisering av produsentens produksjonskontroll (system 2+)
- Bekreftelse av byggevarers ytelser av et laboratorium (system 3)
- Ingen tredjepartskontroll, og produsenten angir ytelsene uten tredjepartsvurderinger (system 4)

Teknisk bedømmelsesorgan, jfr DOK § 7

- Tekniske bedømmelsesorgan (TAB, technical assessment bodies) utsteder europeiske tekniske bedømmelser (ETA, european technical assessment)*. Slike bedømmelser er grunnlag for den frivillige CE-merkingen av en byggevare der det ikke finnes harmoniserte produktstandarder. Det er kun tekniske bedømmelsesorgan utnevnt i EØS-området som kan utstede europeiske tekniske bedømmelser.
- I Norge er SINTEF utnevnt som teknisk bedømmelsesorgan.

Teknisk kontrollorgan, jfr DOK § 8

Det er kun tekniske kontrollorgan utpekt i EØS-området som har myndighet å utføre tredjepartsvurderinger i forbindelse med dokumentasjon av byggevarens egenskaper. Det finnes tre typer tekniske kontrollorgan på byggevareområdet:

- prøvingslaboratorium (system 3)
  - produktsertifiseringsorgan (system 1 og 1+)
  - sertifiseringsorgan for produksjonskontroll i fabrikk (2 +)
-
- I Norge: SINTEF Byggforsk, Kontrollrådet, Norsk Treteknisk Institutt, Nemko, SP Fire Research (tidligere SINTEF NBL), Applica, Det Norske Veritas.

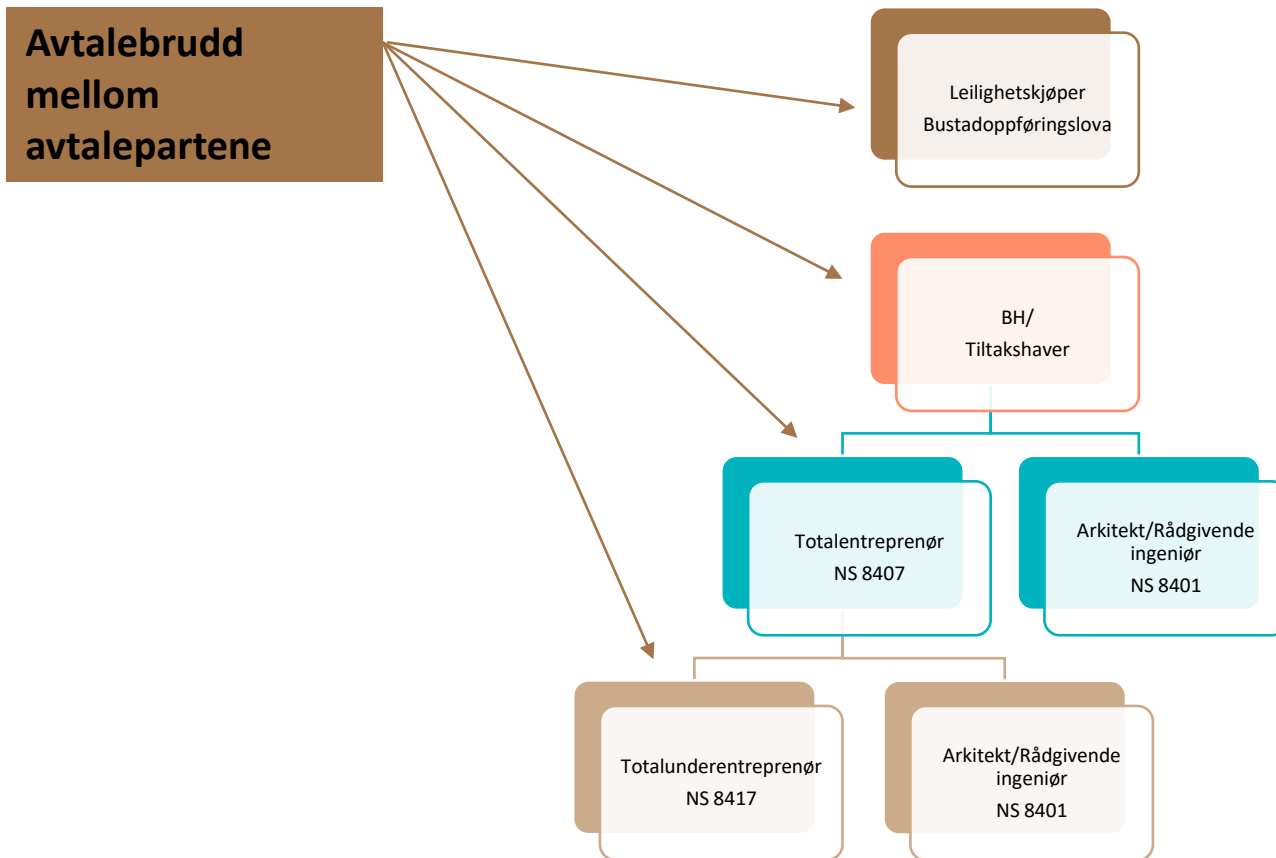
Hvor finner man informasjon om byggevarer?

dibk.no/byggevarer (Direktoratet for byggkvalitet)

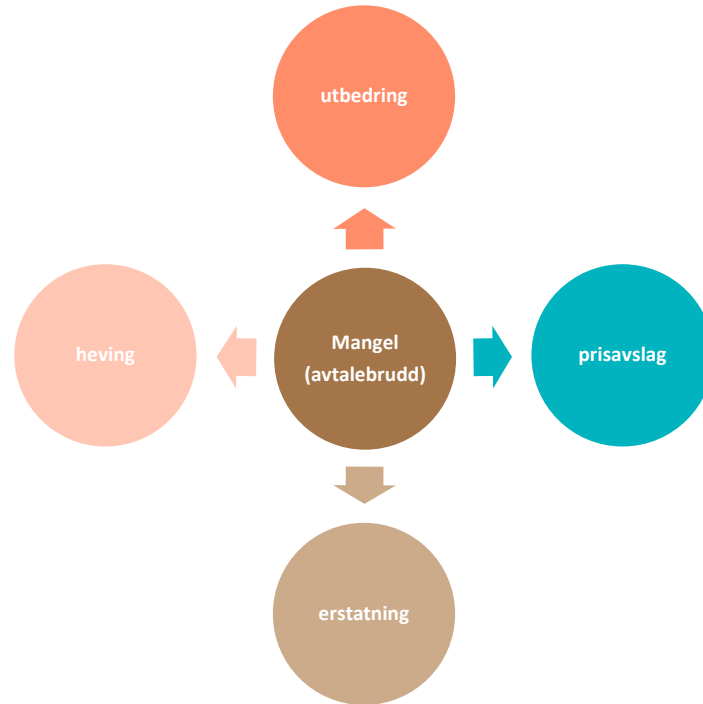
- Sjekk kravene til ditt produkt
  - Krav til alle byggevarer
  - Kontroll av byggevarer
  - Dokumentasjon av byggevarer
  - Tilsyn med byggevarer
  - Byggevareforordningen
  - Mv
-
- **CEN.eu** (Harmoniserte produktstandarder plikter man å bruke)
  - **Standard.no** (Harmoniserte produktstandarder plikter man å bruke)
  - **Ec.europa.eu** (Referanser til standardene skal publiseres i den europeiske unions tidende)

- Dokumentasjonen skal ikke sendes kommunen, men skal ligge i prosjektet. Dokumentasjonen skal kunne sendes til kommunen ved for eksempel tilsyn, jfr SAK § 5-5.
- Dokumentasjonen kan kreves fremlagt i en sak for domstolene.

Privat håndhevelse mellom avtalepartene

Materialer

NS 8405 pkt. 19.5 (tilsvarende NS 8415):

Byggherren skal levere materialer og produkter til entreprenøren bare dersom dette er uttrykkelig avtalt. Byggherren bærer risikoen for kvalitet og anvendelighet av materialer og produkter han har levert. Han bærer likeledes risikoen for anvendeligheten av materialer og navngitte produkter han krever brukt.

NS 8405 pkt 21.1

Entreprenøren har varslingsplikt for det han blir «oppmerksom på.»

Materialer

NS 8407 pkt. 22.4 (tilsvarende NS 8417):

Byggherren skal levere materialer og produkter til totalentreprenørens produksjon bare dersom dette er uttrykkelig avtalt.

[...]

Dersom byggherren krever at totalentreprenøren benytter navngitte materialer eller produkter, anses dette som valg av løsninger og annen prosjektering, jfr. punkt 24.

NS 8407 pkt. 25 (tilsvarende NS 8417)

Totalentreprenørens gjennomgang av byggherrens ytelser: varslingsplikt

- Totalentreprenøren har en undersøkelsesplikt av byggherrens ytelser, bl.a. av om det er feil ved materialer [...] byggherre har levert.
- Totalentreprenørens undersøkelse skal skje snarest mulig etter levering.
- Totalentreprenøren har en varslingsplikt etter at han «blir eller burde ha blitt oppmerksom» på bl.a. feil ved materialer.
- Varsles det ikke kan byggherre kreve erstatning for tap som kunne vært unngått ved rettidig varsel.

NS 8401 og NS 8402

Materialer

- Ingenting spesifikt sagt om materialer.
- Valg av materialer innebærer normalt en vurdering av dokumentasjonskrav til disse.

Avtalt at offentligrettslige krav skal oppfylles

Forbrukerlovgivningen og NS-kontraktene.

- Både forbrukerlovgivningen og NS-kontraktene, stiller krav om at *offentligrettslige krav* skal oppfylles. Ved brudd på offentligrettslige krav foreligger et avtalebrudd.
- Avtalebrudd: Mangel og/eller forsinkelse.
- Bør uansett avtaleregulere nærmere hvem av partene som har plikt til å kontrollere produktene. Det bør ikke være tvil om hvem som har risikoen for dette.

Hva bør avtales?

Statsbygg.no:

- statsbyggs kontraktsbestemmelser for kjøp av varer
  - statsbyggs kontraktsbestemmelser for entrepriser
  - statsbyggs kontraktsbestemmelser for Totalentrepriser
  - mfl.
-
- bestemmelsene er *ikke* kvalitetssikret av undertegnede
    - mangler etter min oppfatning presiseringer om bl.a. produkter i byggverk.

Hva bør avtales?

- Dibk har i desember 2018 oppdatert sin veileder «Unngå helse- og miljøskadelige stoffer i bygg.»
  - rettet mot byggherrer, prosjekterende og utførende.
  - Inneholder også forslag til hva som bør avtales.
  - Tilgjengelig på dibk.no.

Hva bør avtales? Oppsummering

Avtal hvem av partene som skal kontrollere dokumentasjon:

1. For omsetning av byggevarer.
  2. For bruk i byggverk.
  3. Slik at man unngår helse- og miljøskadelige stoffer i byggevarer.
- Ansvarlig prosjekterende og utførende sitt ansvar bør samsvare med kontraktsforpliktelsene
  - Tiltakshaver har primæransvaret ihht plan- og bygningsloven og byggesak.

Spørsmål?

Evaluering

God sommer!

Vi ses til høsten med nye temaer for de profesjonelle aktørene innen bygg, anlegg og fast eiendom.

Kurt A. Elvevoll

Partner/Advokat

Telefon: 416 34 869

[E-post: kurt.elvevoll@pind.no](mailto:kurt.elvevoll@pind.no)